

Stručna konferencija Forenzička revizija

28. i 29. novembar 2019
Hotel Crystal, Beograd

Naziv rada: EFEKTI PRIMJENE MSFI 9 – FINANSIJSKI INSTRUMENTI

Prezenter: doc. dr sc. Edin Glogić, prof.v.š.

MSFI 9 – FINANSIJSKI INSTRUMENTI

- MSFI 9 – Finansijski instrumenti, objavio je Odbor za MRS 24. jula 2014. (četvrta i konačna verzija), Europska komisija usvojila ga je u novembru 2016. godine, a stupa na snagu i njegova primjena započinje od 01. januara 2018. godine.
- MSFI 9 određuje način klasifikacija i mjerenja finansijske imovine i finansijskih obaveza za računovodstvene svrhe.
- MSFI 9 uvodi novi model klasifikacije finansijske imovine koji je više fokusiran na upravljanje rizicima i na svrhu samog poslovanja društva/finansijske institucije u odnosu na trenutne MRS 39 zahtjeve.

Osnovne karakteristike MSFI 9

- MSFI 9 *Finansijski instrumenti* jedan je od najizazovnijih standarda jer je veoma kompleksan i kompliciran.
- Pripada jednom od „Velika 3“ standarda koji su objavljeni u proteklom periodu
 - *MSFI 9 Finansijski instrumenti*
 - *MSFI 15 Prihodi od ugovora s kupcima*
 - *MSFI 16 Najmovi*
- Problem: Mnoge računovođe vjeruju da MSFI ne utiče na njihovo poslovanje, pravdajući to činjenicom da nemaju finansijskih instrumenata. **Ovakva tvrdnja nije ispravna, s obzirom da MSFI 9 po finansijskim instrumentima smatra i potraživanja od kupaca!!**

Razlog uvođenja MSFI-a 9

- MSFI 9 utvrđuje načela za financijsko izvještavanje financijske imovine i financijskih obaveza.
- MSFI 9 *NE definiše* financijske instrumente. Definicije financijskih instrumenata navedene su u MRS-u 32.
- MSFI 9 *ne odnosi se izdatim vlastitim financijskim instrumentima* kao što su vlastite dionice, izdani nalozi, pisane opcije za kapital i sl.
- MSFI 9 se bavi vlasničkim instrumentima nekog drugog lica.
- MSFI 9 ne odnosi se na ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke poduhvate.

Efekti primjene MSFI 9

OSNOVNA PITANJA:

KO PRIMJENJUJE STANDARD MSFI 9 –FINANSIJSKI INSTRUMENTI?

FINANSIJSKE I NEFINANSIJSKE ORGANIZACIJE

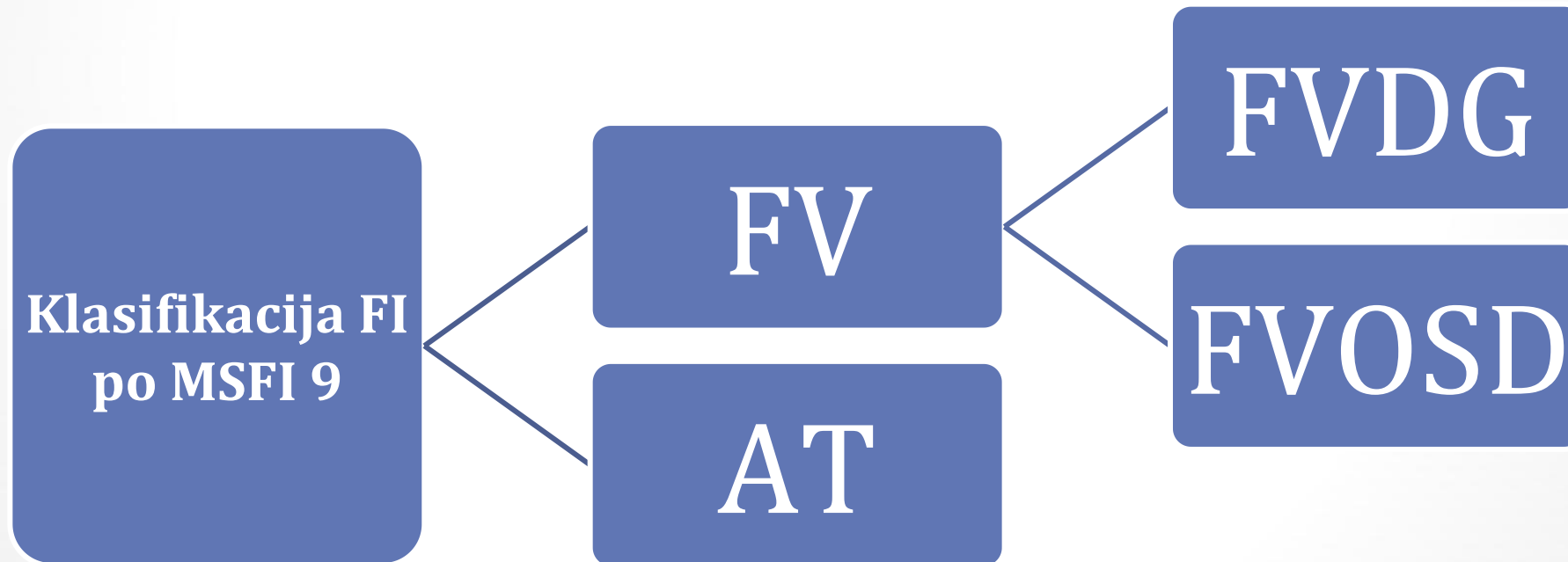
- **OSNOVNA PITANJA:**
- **ŠTA SE PREMA MSFI 9 SMATRA FINANSIJSKIM INSTRUMENTOM?**
- **“Finansijski instrument je svaki ugovor koji povećava finansijsku imovinu jednog subjekta i finansijske obaveze ili glavnički instrument drugog subjekta.”**

POSLOVNI MODELI

- 3 su poslovna modela
- FINANSIJSKI INSTRUMENTI KOJI SE ČUVAJU RADI PRILIVA UGOVORENIH NOVČANIH SREDSTAVA (**vrednovanje po amortizacijskom trošku**)
- FVTPL: FER VRIJEDNOST VREDNOVANJE KROZ DOBIT I GUBITAK
- Mix model: FVOCI: FER VRIJEDNOST KROZ OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT
- KOJI ĆE SE BIZNIS MODEL KORISTITI ODLUČUJE MENADŽMENT
-

KLASIFIKACIJA

KAKO SE VRŠI KVALIFIKACIJA I MJERENJE FINANSIJSKOG INSTRUMENTA NAKON POČETNOG PRIZNAVANJA?

OBRAČUN I REZERVISANJE

- **KAKO SE VRŠE OBRAČUN I REZERVISANJA ZA POTENCIJALNE RIZIKE NENAPLATIVOSTI FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA, PREMA MSFI 9?**
- **MSFI 9 uvodi novi model umanjenja vrijednosti zasnovan na očekivanim kreditnim gubicima, što rezultira priznavanjem ispravke gubitka prije nastanka kreditnog gubitka.,ne za 12 mj,vec do roka dospjeća. MSFI 9 ne propisuje model,ali bez modeliranja nema obračuna rezervisanja.**

MODELIRANJE

PD (Probability of Default), LGD (Loss Given Default), CCF (Credit Conversion Factor) ,EAD (Exposure at Default)

Identifikacija, evidentiranje i vrednovanje POCI (Purchased or Originated Credit Impaired) finansijskih instrumenata .

KLJUČNE KOMPONENTE VREDNOVANJA

Uticaja makroekonomskih indikatora na parametre rizika i ostale komponente

Priznavanje i prestanak priznavanja finansijskih instrumenata

Identifikovanje finansijskih instrumenata sa značajnim povećanjem kreditnog rizika
Modifikacija finansijskih instrumenata .
Primjena scenarija u obračunu očekivanih kreditnih gubitaka

UMANJENJE VRIJEDNOSTI FINANSIJSKIH INSTRUMENATA

OPŠTI PRISTUP

- dvije osnove na kojima se mjeri očekivani kreditni gubitak; Očekivani kreditni gubici za 12 mjeseci i očekivani kreditni gubici do dospjeća FI ili datuma procjene naplate grupe ili pojedinačnih FIFO

POJEDNOSTAVLJENI PRISTUP

- Pojednostavljeni model na sve primjenjuje isti model obračuna gubitka za životni vijek finansijskog instrumenta. Za sve se primjenjuje jedan model procjene. Zbog toga je preporuka da se upravo ovaj model u početku koristi za sve finansijske instrumente.

RAČUN. POLITIKE

- Za potraživanja od kupaca i ugovornu imovinu koja ne sadrže značajnu komponentu finansiranja potrebno je priznati priznavanje gubitka za cijeli životni vijek FI (tj. Subjekt mora uvijek primjenjivati „pojednostavljeni pristup“).
- Za ostala potraživanja od kupaca, ostalu ugovornu imovinu, potraživanja iz operativnog najma i potraživanja od finansijskog lizinga, izbor računovodstvene politike može se zasebno primijeniti za svaku vrstu imovine (ali koji se odnosi na svu imovinu određene vrste).

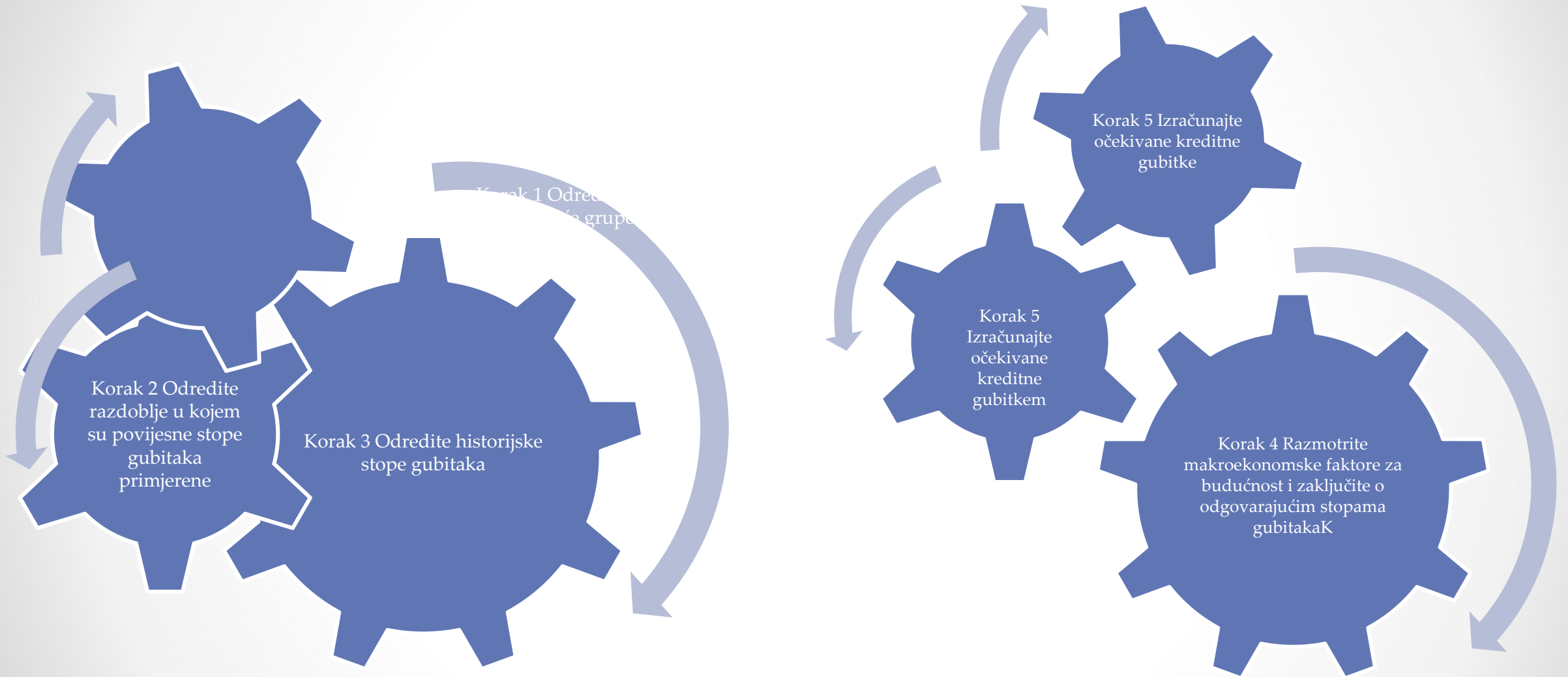
MODELIRANJE OPŠTI PRISTUP

Formula:

ECL= Izloženost na zadano (EAD) x Vjerojatnost zadanog (PD) x Izneseni gubitak zadani (LGD)

- Šta je PD, LGD i EAD?
- Vjerojatnost zadanog gubitka (PD) je procjena vjerojatnosti neispunjenja obaveza u određenom budućem vremenskom periodu.(MSFI 9 razlikuje 12-mjesečni PD i životni PD)%
- Gubitak na zadani (LGD) je % od iznosa koji bi se izgubio u slučaju neplaćanja.
- Izloženost prema zadanom (EAD) je očekivani neizmireni saldo potraživanja u trenutku neplaćanja.
- Životni vijek ECL = sadašnja vrijednost svih novčanih manjkova očekivanih tokom preostalog životnog vijeka finansijskog instrumenta
- Očekivani gubitak= Sadašnja vrijednost ugovorenog cash flowa – sadašnja vrijednost cash flowa koji se može realizirati.

KORACI ZA MODELIRANJE

Kako klasifikovati finansijsku imovinu?

- MSFI 9 klasifikuju finansijsku imovinu na temelju dva testa:

1. Test poslovnog modela
2. Test novčanog toka

Test poslovnog modela – *potrebno utvrditi da postoji „poslovni“ interes*

- ✓ Koji je cilj držanja finansijske imovine? Prikupljanje ugovornih novčanih tokova? Prodaja?

Test novčanog toka

- ✓ Da li su novčani tokovi iz finansijske imovine na određene datume isključivo plaćanje glavnice i kamate na dospjelu glavnici? Ili, postoji li još nešto?

- Na temelju gore navedenih testova, finansijska imovina može se svrstati u sljedeće kategorije:

1. *Po amortiziranom trošku,*
2. *Po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit,*
3. *Po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka (iskazano kroz račun dobiti i gubitka).*

-nastavak-

Finansijska imovina po amortiziranom trošku

Finansijska imovina spada u ovu kategoriju ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- ✓ Ispunjen je test poslovnog modela, tj. finansijska imovina se drži samo za prikupljanje ugovornih novčanih tokova (a ne za njihovu prodaju) i
 - ✓ Ispunjena je provjera karakteristika ugovornih novčanih tokova, tj. novčani tokovi od imovine su samo plaćanja glavnice i kamata.
-
- Primjeri: dužnički vrijednosni papiri, potraživanja, krediti.
 -

-nastavak-

Finansijska imovina po fer vrijednosti prikazana kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Ovdje postoje dvije podkategorije:

- ✓ Ako finansijsko sredstvo zadovoljava testiranje karakteristika ugovornih novčanih tokova, a poslovni model je skupljanje ugovornih novčanih tokova **i prodaje finansijske imovine**, onda takva imovina obavezno spada u tu kategoriju
- ✓ Dobrovoljno možete odabrati mjerenje nekih instrumenata vlasništva na FVOCI. To je neopozivi izbor pri početnom priznavanju.

-nastavak-

Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz prihode i rashode

- U ovu kategoriju spada sva ostala finansijska imovina koja nije klasifikovana kao imovina po amortizovanom trošku ili imovina po fer vrijednosti prikazan kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.
- Derivatna finansijska imovina se automatski klasificira u okviru fer vrijednosti kroz prihode i rashode.

Obaveza primjene MSFI-a 9 za nefinansijska pravna lica

- Postoje mnoga pravna lica čija primarna djelatnost nije davanje zajmove ili finansiranje, nego primjerice prodaja robe ili usluga. Navedena pravna lica mogu imati ogroman portfelj potraživanja od kupaca. *Potraživanja od kupaca zadovoljavaju definiciju finansijskog instrumenta* i kao posljedica toga podliježu MSFI-u 9.
- Cilj MSFI-a 9 jeste prepoznati gubitke od eventualnog neplaćanja (tj. naplate) potraživanja. *Ukoliko pravno lice očekuje da će mu kupac kasniti sa plaćanjem, smatra se da je time ostvaren gubitak od umanjenja vrijednosti potraživanja od kupaca.*

Kako prepoznati gubitke od umanjenja vrijednosti potraživanja?

- Za poziciju procjene gubitaka od umanjenja vrijednosti potraživanja od kupaca, MSFI 9 propisao je pojednostavljen metod za izračun gubitaka za razliku od procjene vrijednosti gubitaka od druge finansijske imovine.

Primjer ispravke vrijednosti potraživanja

- Pravno lice ima ukupna potraživanja od kupaca u knjigovodstvenoj vrijednosti od 500.000,00 KM na kraju 2018. godine.
- Analizom potraživanja od kupaca utvrđeno je da je jedan od kupaca (Kupac A), podnio zahtjev za stečajni postupak tokom 2018. godine. Potraživanje prema Kupcu A iznose 2.200,00 KM. Pravno lice očekuje da nije moguć oporavak Kupca A.
- Struktura dospelosti preostalih potraživanja od kupaca je sljedeća:

Prošli dani	Iznos u KM	% očekivanog kreditnog gubitka
Unutar dospelosti	392 200	0,50
1-30 dana	52 300	0.80
31-90 dana	27 600	5.60
91-180 dana	13 200	8.90
181-365 dana	7 500	20.30
365 dana	5 000	70.00
Kupac A	2 200	100,00
Ukupno	500 000	

Ispravka vrijednosti potraživanja prema MRS-u 39

- MRS 39 zahtijeva priznavanje gubitka od umanjenja vrijednosti *u onoj mjeri u kojoj je ona već nastala*. Dakle, MRS 39 ne zahtjeva informaciju o eventualnim budućim očekivanim gubicima, već isključivo o historijskom već nastalom gubitku.
- U portfelju potraživanja od kupaca postoji *samo jedno* takvo potraživanje s nastalim gubitkom od umanjenja vrijednosti. U ovom slučaju, stečajni postupak protiv dužnika A vjerojatno bi predstavljao slučaj neplaćanja, zbog čega pravno lice neće povratiti svoje potraživanje od kupaca.
- Budući da pravno lice ne očekuje naplatu potraživanja od kupca A, ispravak vrijednosti potraživanja priznaje se u iznosu od 100% knjigovodstvene vrijednosti potraživanja u iznosu od 2.200,00 KM.

-nastavak-

- Iako dosadašnje iskustvo pokazuje da se određeni postotak ostalih potraživanja možda neće nadoknaditi (pogledati kolonu tri tabele iz primjera), pravno lice ne može prepoznati dodatna umanjenja vrijednosti potraživanja za preostalim potraživanjima, budući da nema dokaza da je doista došlo do gubitka od umanjenja vrijednosti.
- Stoga su vrijednosti u trećoj koloni irelevantne za MRS 39, te ***ukupno umanjenje potraživanja u skladu sa MRS 39 iznosi 2.200,00 KM.***

Ispravka vrijednosti potraživanja prema MSFI-u 9

- Prema MSFI-u 9, potrebno je također umanjiti potraživanja prema kupcu A u iznosu od 2.200,00 MM. **Međutim, postoji obaveza umanjenja i preostalih potraživanja!**
- Na temelju podataka iz tabele date u primjeru (podatak iz treće kolone), pravno lice može očekivati gubitke u budućnosti, iako se još nisu dogodili nikakvi događaji koji to naslućuju.
- Međutim, dosadašnja iskustva pokazuju da pravno lice može očekivati 0,5%-tni gubitak od potraživanja od kupaca koja su potpuno zdrava (u dospijeću). Postotci se povećavaju s povećanjem broja dana dospieća potraživanja.
- Kao rezultat toga, pravno lice je u obavezi priznati **rezerviranje za „loš dug“** na temelju matrice rezerviranja.

-nastavak-

- Gubitak se računa korištenjem podataka iz tabele date u primjeru.

Prošli dani	Iznos u KM	% očekivanog kreditnog gubitka
Unutar dospelosti	392 200	0,50
1-30 dana	52 300	0.80
31-90 dana	27 600	5.60
91-180 dana	13 200	8.90
181-365 dana	7 500	20.30
365 dana	5 000	70.00
Kupac A	2 200	100,00
Ukupno	500 000	

- Izračun:** $(392.200 \times 0,5\%) + (52.300 \times 0,8\%) + (27.600 \times 5,6\%) + (13.200 \times 8,9\%) + (7.500 \times 20,3\%) + (5.000 \times 70\%) + (2.200 \times 100\%) = 1.961 + 418,4 + 1.545,6 + 1.174,8 + 1.522,5 + 3.500 + 2.200 = 12.322,30 \text{ KM}$.

HVALA NA PAŽNJI